

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa H. O., R. O. i P. P.

przeciwko P. K.

o ochronę dóbr osobistych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powodów

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt VI ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powodów na rzecz pozwanego po 2160,- (dwa tysiące sto sześćdziesiąt) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powodowie H. O., R. O., P. P. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 września 2019 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 20 grudnia 2017 r., którym zobowiązano pozwanego P. K. do złożenia w terminie 14 dni oświadczenia z przeprosinami o treści wskazanej w

sentencji oraz opublikowania go w nośnikach i na zasadach opisanych w sentencji, poprzez oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

W niniejszej skardze powołano się na przesłanki wskazane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Skarżący dostrzegli w sprawie następujące zagadnienia prawne:

- czy jako działanie w obronie uzasadnionego interesu społecznego można zakwalifikować działanie dziennikarza polegające na podawaniu daleko idącej, nierzeczowej i nierzetelnej krytyce działań podejmowanych przez osoby lub podmioty prywatne prowadzące działalność, w sytuacji gdy działania tych podmiotów stanowią element typowej działalności biznesowej, w szczególności objętej tajemnicą przedsiębiorstwa, a nadto irrelevantnej z punktu widzenia osób trzecich;

- czy w przypadku wypowiedzi o charakterze ocennym, których nie można ocenić w kryteriach prawda-falsz, brak dostatecznego uzasadnienia dla formułowania poszczególnych określeń lub twierdzeń przesądza o sprzeczności działań dziennikarza z zasadami współżycia społecznego, a tym samym w każdym przypadku jest bezprawne?

Oczywistą zasadność skargi pozwani wiążą z „wyjątkowo swobodnym podejściem Sądu odwoławczego do podstawowej kwestii oceny treści naruszających dobra osobiste”, które - w ocenie powodów - skutkowało przyjęciem, że choć doszło do naruszenia dóbr osobistych powodów, to sformułowania zawarte w publikacjach pozwanego znajdują odzwierciedlenie w faktach.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP

16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - niepubl.). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, niepubl.). Istotne zagadnienie prawne należy bowiem postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - niepubl.). Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia tej przesłanki jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, niepubl.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, niepubl.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, niepubl.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku istnienia rozstrzygnięcia problemu - nie zaszły żadne okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Sposób podania i uzasadnienia istotnych zagadnień prawnych przez skarżących nie czyni zadość powyższym wymaganiom. Problemy zostały sformułowane w formie pytań zawierających już określoną tezę, mianowicie, że wypowiedzi pozwanego były nierzeczowe, nierzetelne, zaś działalność powodów stanowiła element typowych działań biznesowych. Nie tylko sama forma podawania zagadnień w oparciu o z góry założoną tezę jest niedopuszczalna, lecz przede

wszystkim zagadnienie nie może być sformułowane w oparciu o ustalenia i oceny odmienne od ustaleń stanu faktycznego dokonanych przez Sąd oraz ich oceny. W istocie podstawą wątpliwości zarysowanych przez powodów w zagadnieniach jest ich własna ocena stanu faktycznego sprawy, odmienna od oceny wyrażonej przez sąd ją rozpoznający. Ustalenia stanu faktycznego i ocena dowodów nie mogą natomiast stać się przedmiotem zarzutu skargi kasacyjnej na mocy art. 398³ § 3 k.p.c. Na marginesie jedynie wypada zwrócić uwagę na to, że choć powodowie przytoczyli konkretny wyrok Sądu Najwyższego (z dnia 14 czerwca 2012 r., I CSK 506/11), który zapadł w oparciu o art. 24 k.c., to nie wskazali tego przepisu wprost jako podstawy problemów dotyczących oceny faktów przywołanych jako zagadnienia prawne.

Z kolei dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - niepubl.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym - jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, niepubl.).

Również uzasadnienie tej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania okazało się niewystarczające. Skarżący nie sprecyzowali, które przepisy prawa procesowego zostały - w ich ocenie - naruszone. Nie wskazali również sposobu, w jaki - ich zdaniem - naruszenie tych przepisów doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego wyroku. Ponadto, przytaczając ustalenia dokonane przez Sąd

odwoławczy, które ich zdaniem są błędne, powielili nieprawidłowość z uzasadnienia zagadnień prawnych, tj. nie odnosili się do ustaleń stanu faktycznego dokonanych przez Sąd, lecz do własnej, subiektywnej oceny okoliczności sprawy. Tym samym podstawą ich zarzutu stały się błędne ustalenia Sądu, które faktycznie nie zostały wyrażone. Dodatkowo, okoliczności powoływane na uzasadnienie czwartej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania pokrywały się w znacznej mierze z okolicznościami podanymi na uzasadnienie pierwszej przyczyny. Tymczasem te same okoliczności nie mogą uzasadniać zarówno naruszenia przepisów prawa widocznego bez głębszego namysłu dla przeciętnego prawnika, jak i występowania potrzeby rozwiązania przez Sąd Najwyższy wątpliwości natury prawnej niedających się usunąć za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08, niepubl.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zaś na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

ke